

פרשת באזקר בכיתה א: סדר שיהיה פה.

כתבה: דלית ביתן

שלום ילדים

שמי אליאב ואני בן 6. הורי ואני יצאנו ממצריים לפני כמה חודשים ומאז אנחנו הולכים במדבר. אני שמח על כך כי לפני כן היינו כולנו עבדים, הורי ואפילו אני עבדנו קשה מאד וסבלנו מיחסם של המצרים ומאז שהוציא אותנו ה' ממצריים יש לנו חופש וזמן להכיר את העם והמשפחה שלנו.

במדבר אני רועה את העיזים עם אבי. בכל בוקר מוקדם אנחנו יוצאים עם העיזים ומחפשים אזור שתהיה בו קצת צמחייה או אפילו ענפים ומעט מים כדי שהחיות יוכלו לאכול ולשתות. אבא קם עוד לפני ומכין לנו בתיק עור קטן את המן שהוא ליקט בבוקר ובישל מים לכל היום. ככה אנחנו נוהגים בכל יום שבו הענן עומד במקומו ולא זו (חוץ משבת). אני צריך להסביר מיהו עמוד הענן? אתם לא יודעים?

עמוד הענן עומד מול המחנה שלנו מיום שיצאנו ממצריים, בלילה הוא הופך לעמוד אש ומראה לנו את הדרך. כשהעמוד עומד ולא זו אנחנו נשארים באותו המקום. נוטים את האוהלים והמתחילים להתארגן לשינה, לבישול, לכביסה אנשי השבט אפילו פותחים גן קטן בשביל הילדים. אבל – ברגע שעמוד הענן מתחיל לנוע אנחנו מתחילים לארוז: מקפלים את הבגדים, הצעצועים, האוהלים, אורזים הכל על בהמות המשא, אמא לוקחת את אחותי התינוקת על גבה ואבא מושיב אותי על החמור. מן הצד אני רואה איך אפילו הכהנים והלוויים אורזים את המשכן וכולם מתחילים לנדוד בעקבות העמוד עד למקום החדש שבו הוא ייעצר ונוכל להפסיק לנדוד.

אתמול בבוקר קמנו לרעות את העיזים והחלטנו להרחיק לבקעה קטנה שבה היינו גם אתמול והיו בה מים. אני תכנתי שכשנגיע אחבוש לכבשה הקטנה, שולי, את הרגל בבד לח. נדמה לי בימים האחרונים שהיא קצת צולעת. אולי אפילו אתן לה קצת מהמן שלי כדי שתתחזק. כבר כמעט הגענו לגבעה כשלפתע הבחנו שעמוד הענן החל לנוע, אבא קרא לי ומיד התחלנו לאסוף את העיזים כדי לחזור למחנה. לקח לנו כמה שעות לחזור ושם מצאנו את אמא שכבר כמעט סיימה את האריזות. התינוקת בכתה כי כבר הייתה רעבה אבל אמא מיהרה מאד לסיים הכל כי תיכף כולם יתחילו לנדוד והיא לא רצתה שנישאר מאחור.

באנו מהר ועזרנו לה לסיים והתחלנו לנדוד עם כל העם. בגלל שזונו אחרונים נשארנו עם אנשים שאנחנו לא כ"כ מכירים. כל החברים שלי והחברים של ההורים שלי כבר יצאו בראש המחנה לדרך ורק אנחנו הלכנו, קצת לבד, מאחור.

ככה הלכנו עד היום אחר הצהריים, אז נעצר הענן, משפחתי ואני התחלנו לחפש מקום לנטות בו את האוהל ולסדר אותו מחדש, להכניס אליו את כלי הבישול והאכילה, לסדר לנו מיטות נוחות ולארגן את העיזים שלא יברחו.

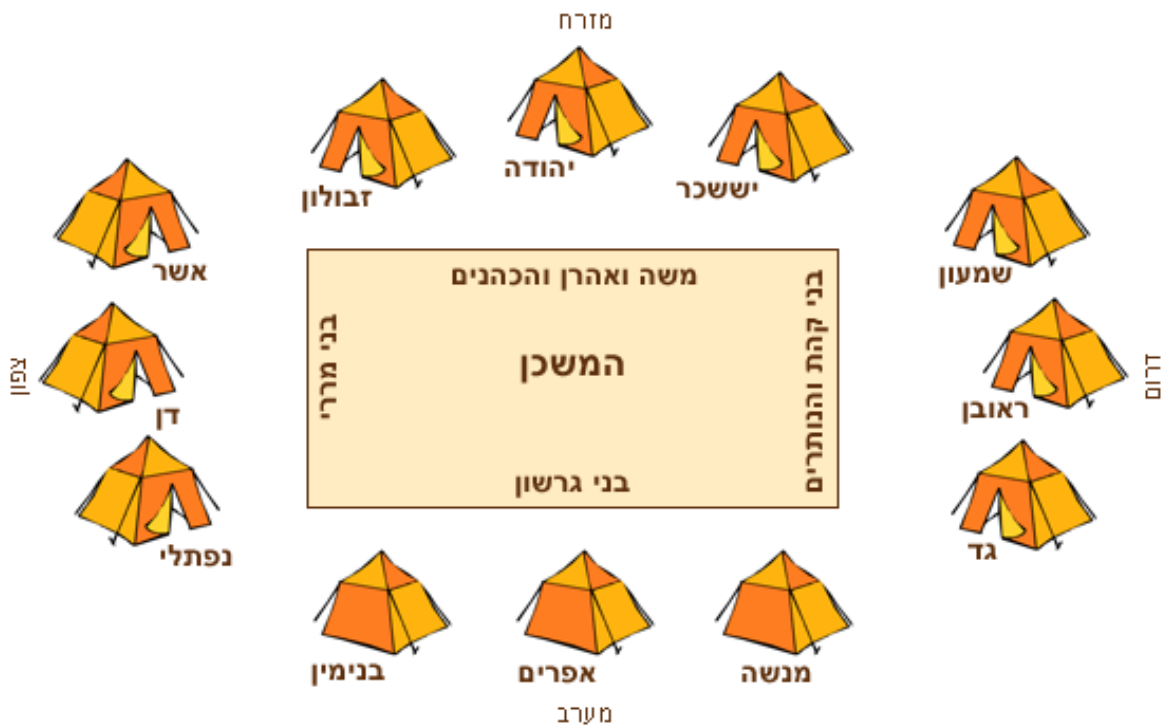
אני שמח שיצאנו ממצריים אני שמח להיות כל היום עם הורי וללכת אחרי ה' במדבר, אבל אני חייב לומר שקצת קשה לי עם הבלאגן הזה, אי אפשר לתכנן תוכניות, אי אפשר להכיר חברים חדשים (בכל פעם חונים במקום אחר ליד אנשים אחרים ואני צריך להתחיל לחפש את החברים שלי בכל המחנה), אני לא יכול למצוא לי איזה מקום סודי משלי ואני מרגיש שגם להורי קשה בכל פעם לארוז מהר, לצאת, להגיע, למצוא מקום לנטות את האוהל, לנסות להיות ליד האנשים שאנחנו מכירים כדי שנוכל להיעזר זה בזה וגם לשחק יחד –

למורה –

נציג לילדים את המכתב הבא שכתב ילד שנדד במדבר יחד עם הוריו בדרך לארץ כנען.
 על מה מתלונן הילד? איך ניתן להכניס קצת תחושה של סדר לחיים שלו? הציעו לו הצעות
 ? האם אנחנו אוהבים שהחיים שלנו משתנים פתאום? (פתאום צריך לארוז ולהתחיל
 לנדוד, פתאום עוצרים ומתחילים לנטות את האהל?) אילו שינויים אנחנו אוהבים ואילו
 לא? (שבת לעומת ימי חול? יציאה עם אמא לקניות במקום ללכת למגרש המשחקים...)
 ? מתי חווינו חוויה כזאת של אי וודאות ואי סדר בחיינו? (לידה של תינוק חדש?
 מעבר דירה? נסיעה לשבת למקום אחר?) האם זה נעים? מה כיף בזה? מה קשה?

למורה: חווית הנדידה היא חוויה של חוסר וודאות, חוסר שליטה, ותנועה מתמדת, המדבר
 עצמו כמקום כמעט בלתי משתנה, ללא אופק, ללא עונות שנה ללא נקודות ציון, האם אנחנו
 כמבוגרים אוהבים את זה? איך מכניסים קצת סדר ויציבות בעולם שכזה?

וַיֵּדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:
 אִישׁ עַל-זִגְלוֹ בְּאֶתֶת לְבַיִת אֲבֹתָם יִחַנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד
 סָבִיב לְאֹהֶל-מוֹעֵד יִחַנוּ.
 וְנָסַע אֹהֶל-מוֹעֵד מִחֲנֵה הַלַּיִל בְּתוֹךְ הַפְּחָנִית. (במדבר, פרק ב')

הצעה לפעילות:

יצרו בכיתה מודל של חניית בני ישראל במדבר
תוכלו לחלק תפקידים: ייצור אוהלים, בהמות, קוביית המשכן (בלי כלים),
דגלים, סידור כל המרכיבים ועוד.

הצעה קלה יותר:

נציג בפני התלמידים תמונה של דגם החניה, כתבו יחד מכתב מאליאב אל משה
בו הוא מתאר את חייו החדשים (אפשר שכל ילד יכתוב ויצג בפני הכיתה)

- מה נתן סידור המחנה לבני ישראל? (מבחינת התארגנות מהירה? יחסי שכנות וחברויות? תחושת שייכות לקבוצה? נגישות למשכן, לכהנים וללוויים)
- במה ישתנה כעת הקושי של אליאב? מה ישתפר? מה יישאר קשה באותה המידה?

רפיון:

- האם גם בכיתה שלנו ישנם מקומות קבועים? סדר מסוים לישיבה, ליציאה, לכניסה, לאכילה?
- מה טוב בסדר הזה? האם היינו רוצים לשנותו? לבטלו? מה כן? מה לא?
- מתי אני אוהב שדברים לא משתנים ומתי אני אוהב שינוי?

למורה: חיינו רצופים באי וודאות ובניסיון לייצר סדר מסוים כדי לחוות תחושת ביטחון. כך החיים במדבר. את עמוד הענן אי אפשר היה לצפות אבל ה' נתן לבני ישראל "כלים של סדר": חנייה קבועה, שכנים קבועים, נגישות לכהנים ולמשכן, סדר נדידה קבוע ודגלים שדרכם ניתן

תמיד למצוא את הדרך הביתה אל האוהל המשפחתי. מה קבוע בחיי הילדים? מה משתנה? כמה מזה הם אוהבים? וכמה קשה להם עם הקביעות או עם השוני? זהו נושא הדין היום...

פרשת במדבר – יחידה ראשונה: מפקד

כתבה: גלית ביתן

א. וַיִּזְכֹּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאָחַד לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִיית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר.

ב. שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגֻלְתָּם.

ג. מִכֵּן עֲשֹׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצַבְּאֹתָם אֶתְּהָ וְאֶהְרֹן.

(במדבר, פרק א)

קריאה יחפה

ה' מורה לקיים מפקד, כלומר לספור את העם

על מי הוטלה מלאכת הספירה?

לפי איזה סדר נספרו האנשים?

שוחחו על אופן הספירה: "ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם

במספר שמות כל זכר לגלגלתם"

סמנו את המילים המסבירות מי היו האנשים שנספרו.

מי לא נספר? חשבו יחד מדוע לא נספרו (הנשים, הילדים והנערים מתחת לגיל

(20

מה הייתה מטרת הספירה, לדעת התלמידים?

מתי ומאילו סיבות יוצא לנו לספור אנשים או פריטים?

ריבוי קולות:

מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה,

כשיצאו ממצרים מנאן [=ספר אותם],

וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים.

כשבא להשרות שכינתו עליהן מנאן.

באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאם.

(רש"י)

מדוע עפ"י רש"י נתנה הוראה לספור את בני ישראל?

אם מנה הקב"ה את בני ישראל מתוך חיבה, מדוע לא מנה את הנשים והילדים?

מתי אנחנו סופרים משהו מתוך חיבה? (חשבו על ספירת קלפים או גולות) האם גם אנחנו סופרים אנשים מתוך חיבה?

**לפי שמעתה צריכים לבוא לארץ ישראל
ובני עשרים ראויים לצאת בצבא המלחמה...
ולכך ציוה הקב"ה בתחילת חודש זה למנותן.
(רשב"ם - ר' שמואל בן מאיר, נכדו של רש"י)**

- כיצד מסביר רשב"ם את הסיבה לספירת בני ישראל?
- מדוע, עפ"י רשב"ם, לא נמנו הנשים והילדים גם כן?
- באיזה גיל נקראים בישראל הצעירים לצבא?

אקטואלי:

ה'דצת? מפקד אוכלוסין 1:

מפקד אוכלוסין הוא ספירה של כל האוכלוסייה במקום מסוים (מדינה, בדרך כלל) אך גם איסוף נתונים שונים כגון מצב תעסוקתי וכלכלי, ילדים, חינוך, בעיות בריאות ועוד. בעבר נהגו משטרים שונים למנות את התושבים במקום נתון בלבד אך כיום משתמשים בנתוני המפקדים גם על מנת ללמוד על צרכיה של האוכלוסייה במדינה ולתת להם מענה. בישראל התקיימו מפקדי אוכלוסין כבר בתקופת המנדט הבריטי (ונועדו בין היתר לגלות את היחס המספרי בין יהודים לערבים בארץ). לאחר הקמת המדינה התקיימו מפקדים אחת לעשור לערך כשהאחרון התקיים ב 2008. נבדקו בו סוגיות של צורת מגורים, ארצות מוצא, דת, מצב משפחתי, מצב בריאותי, השכלה, מצב תעסוקתי ועוד.

אילו משה היה עורך מפקד אוכלוסין כזה במחנה בני ישראל: אילו שאלות לדעתכם, הוא היה שואל? נסחו שאלון (ניתן לקיים פעילות בכיתה של בניית שאלון וניסיון לענות עליו, אפילו תוך המחזה של דמויות שונות). ניתן להיעזר

בשאלון המפקד האחרון שהתקיים בישראל: http://www.cbs.gov.il/mifkad/gues_2008.pdf
או בתוצאותיו: http://www.cbs.gov.il/reader/newhodaot/hodaa_template.html?hodaa=201014091

כיצד לדעתכם, ניתן למנות אוכלוסיה של מדינה שלמה? הציעו שיטות שונות

ה'דצת? מפקד אוכלוסין בישראל 2:

כיום נשלחים סוקרים לבתי האזרחים ויחד עם האזרח הם עונים על השאלון. מהם מועברים הנתונים אל הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והיא מוציאה דו"ח הפתוח למקבלי ההחלטות ולציבור הרחב. אולם...
בנובמבר 1948 לקראת סוף מלחמת העצמאות נערך מפקד האוכלוסין הראשון במדינת ישראל. מטרת המפקד הייתה להקים מרשם אוכלוסין מסודר של כל תושבי המדינה ולתת לכל תושב מספר זהות (על מנת שיוכל להצביע בבחירות). המפקד נערך בשני שלבים. בשלב הראשון חולקו שאלונים לצורך איסוף נתונים דמוגרפיים בסיסיים מן האוכלוסייה.

בשלב השני, ביום המפקד, ה־8 בנובמבר 1948, הוטל עוצר בית על כל תושבי המדינה החל משעה 5 אחר הצהריים ועד חצות הלילה. במהלך העוצר יצאו פוקדים מטעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עברו מבית לבית ופקדו את כל המתגוררים בו ללא הבדל מוצא, מין וגיל. כל אדם שנפקד קיבל מספר זהות. רק במועד מאוחר יותר, לקראת הבחירות לאספה המכוננת, הונפקו לתושבים תעודות זהות, שבהן הופיע המספר שהוענק לתושב בעת המפקד. מאחר שהיה זה זמן מלחמה והמונים היו מגויסים לצה"ל, נערך המפקד אף בבסיסי הצבא. כמו כן נערך המפקד במחנות העולים שהיו פזורים ברחבי המדינה.

המדרג - יחידה שנייה: מספרים או כיצד סופרים בתורה?
כתבה: גלית ביתן

- יח. וְאֵת כָּל-הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּתְּיָלוּ עַל מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִכֵּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעַלָּה לְגִלְגֻלְתָּם...
- כ. וַיְהִי בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם... נְשֵׂא וְאַרְבָּעִים אֶלְף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת.
- כב. לְבְנֵי שִׁמְעוֹן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם...תְּשַׁעָּה וְחֲמִשִּׁים אֶלְף וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת.
- כד. לְבְנֵי גָד תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם...חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלְף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים.
- כו. לְבְנֵי יְהוּדָה תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם...אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אֶלְף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת.
- כח. לְבְנֵי יִשָּׁשׁכָר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם... אַרְבָּעָה וְחֲמִשִּׁים אֶלְף וְאַרְבַּע מֵאוֹת.
- ל. לְבְנֵי זְבוּלֹן... שִׁבְעָה וְחֲמִשִּׁים אֶלְף וְאַרְבַּע מֵאוֹת.
- לב. לְבְנֵי יוֹסֵף אֶפְרַיִם... אַרְבָּעִים אֶלְף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת.
- לד. לְבְנֵי מְנַשֶּׁה... שְׁנַיִם וְשָׁלֹשִׁים אֶלְף וּמֵאוֹתָיִם.
- לו. לְבְנֵי בְנִימִן... חֲמִשָּׁה וְשָׁלֹשִׁים אֶלְף וְאַרְבַּע מֵאוֹת.
- לח. לְבְנֵי דָן... שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים אֶלְף וְשִׁבַּע מֵאוֹת.
- מ. לְבְנֵי אֲשֵׁר... אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלְף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת.
- מב. בְּנֵי נַפְתָּלִי... שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֶלְף וְאַרְבַּע מֵאוֹת.
- מד. אֵלֶּה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל...

מה. ויהיו כל פקודי בני ישראל לבית אבתם מן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא ב' ישראל... שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמשים.

(במדבר, פרק א)

רשמו במספרים כמה אנשים נמנו בכל שבט:

איזה שבט חסר?
מדוע לא נספר,
למנו?

למורה: שבט לוי נספר בנפרד עפ"י קריטריונים שונים ולמטרות אחרות (מגיל חודש ומעלה, נספרו עפ"י משפחות ותפקידן במשכן). סה"כ נמצאו בספירה הנפרדת 22.000 לויים. מפקד בני לוי (במידה ותבחרו לעסוק בו) מתואר בפרק ג.

ראובן	
שמעון	
יהודה	
יששכר	
זבולון	
אפרים	
מנשה	
בנימין	
דן	
אשר	
נפתלי	
סה"כ	

כעת רשמו בשפת התורה את המספרים הבאים: 22340, 40250, 825100
האם אתם זוכרים?

מה היה מספר בני ישראל שיצאו ממצריים?

? כמה נוספו מאז? כמה מבני ישראל נולדו במדבר ומעולם לא היו במצריים?

? האם זהו מניין האנשים שהלכו במדבר? (נסו להעריך את המספר כולל נשים וילדים).

ה'יצאת? עי'ם ריבוא:
ביטוי תלמודי למספר שש מאות אלף שהוא מספר היוצאים מארץ מצריים עפ"י התורה. חז"ל הנהיגו ברכה שיש לאומרה בכל פעם שאדם רואה 600.000 מישראל מרוכזים במקום אחד, זוהי ברכת 'חכם הרזים': "ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם חכם הרזים" (ברכות נח, א)

הכוונה כנראה לכך שגם מול המון אדם הנראה כגוש אחד יש מי שיודע לראות את הסוד (הרז) והייחודיות הטמון בכל אחד מהם.

ציירו כיצד נראו בני ישראל בזמן הליכתם (למורה: דרך הציור נוכל לעמוד על כך שכשמנסים לצייר קבוצה גדולה קשה לראות את היחיד מכיוון שהוא נטמע בהמון):

רפואה:

- האם יכולה להיות סכנה של אובדן ייחודיות של האדם היחיד בתוך המון אדם?
- מתי הרגשתם שאתם חלק מקבוצה מאד גדולה (שוחחו על הזדמנויות שונות)?
- האם זו תחושה נעימה? (של השתייכות? של כוח ועוצמה?) או אולי תחושה 'מקטינה', של אובדן ה'אני' ושל 'היבלעות' בקהל?
- כיצד אני מתנה/ת כשאני בתוך קבוצה מאד גדולה? האם אני מנסה להתבלט?
- האם אני מסתגר בתוך עצמי? האם אני מחפש/ת לי חברים ואנשים מוכרים?

וחדת מספרים:

"וַיִּדְבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי לְצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם מִצְרַיִם לֵאמֹר... בְּאֵיזָה תֵּאָרֵךְ וְכַמָּה זְמַן אַחֲרַי יֵצֵאת מִצְרַיִם בִּיקֶשׁ ה' מִמֹּשֶׁה לְקַיֵּם אֶת הַמִּפְקָד?"

המדבר – יחידה פסיכית: מקומות קבועים
כתבה: גלית ביתן

א. וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

אִישׁ עַל דָּגְלוֹ כְּאֹתוֹת לְבֵית אֲבֹתָם יִחַנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

מִנְּגִד סָבִיב לְאַהֲל מוֹעֵד יִחַנוּ.

וְהַחֲנִים קִדְמָה מִזְרָחָה דָּגַל מַחֲנֵה יְהוּדָה לְצַבְאֹתָם

וְהַחֲנִים עָלָיו:

מִטָּה יִשְׁשָׁכָר ...

מִטָּה זְבוּלֹן...

דָּגַל מַחֲנֵה רְאוּבֵן תִּימְנָה לְצַבְאֹתָם...

וְהַחֲנִים עָלָיו:

מִטָּה שִׁמְעוֹן...

וּמִטָּה גָּד

וְנָסַע אֹהֶל-מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלְוִיִּים בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֵה.

כַּאֲשֶׁר יִחַנוּ כֵּן יִסְעוּ אִישׁ עַל-יְדוֹ לְדַגְלֵיהֶם.

דָּגַל מַחֲנֵה אֶפְרָיִם לְצַבְאֹתָם יָמָה...

וְעָלָיו:

מִטָּה מְנַשֶּׁה...

וּמִטָּה בְּנִימִן...

דָּגַל מַחֲנֵה דָן צַפְנָה לְצַבְאֹתָם...

וְהַחֲנִים עָלָיו:

מִטָּה אָשֶׁר...

וּמִטָּה נַפְתָּלִי...

(במדבר, פרק ב, פסוקים א-כו)

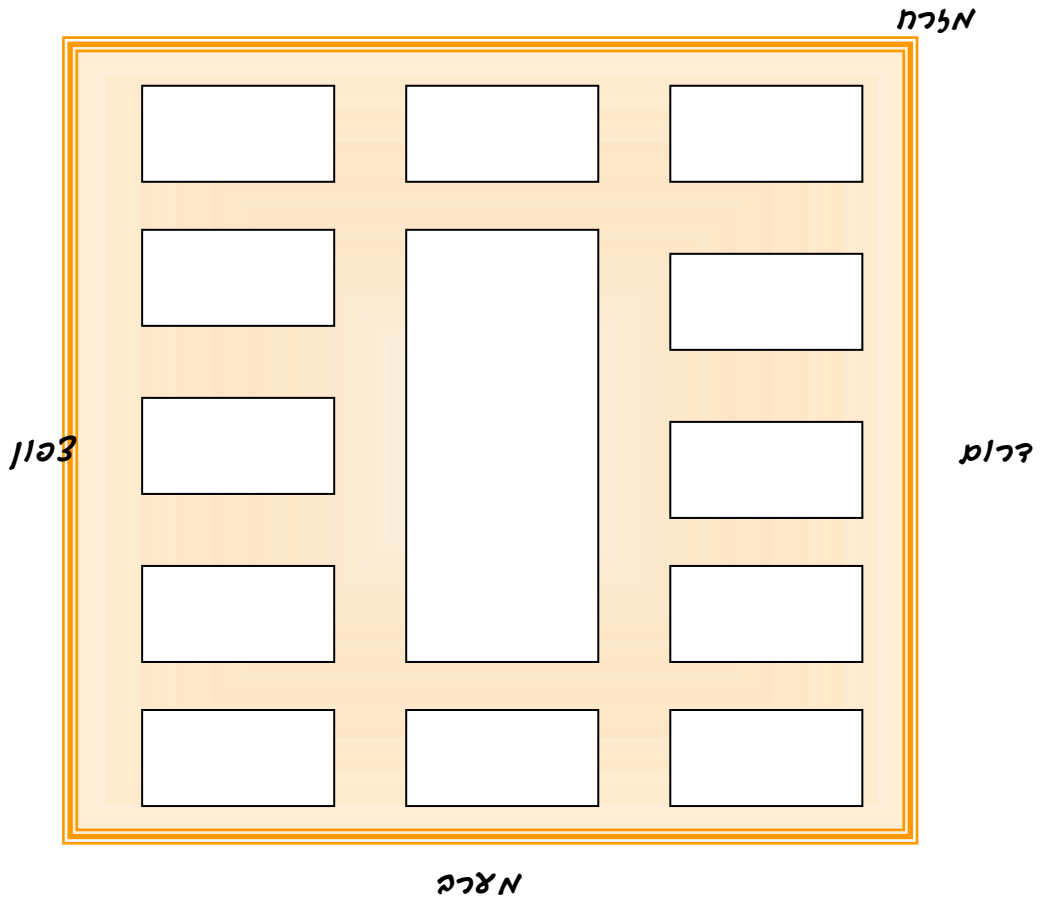
סמנו בקטע את שמות ארבעת הרוחות (הכיוונים) שעל פיהם הסתדרו בני ישראל.

האם הן נקראות כך גם היום? אם לא, כיצד?

קריאה יחפה

בשנה השנייה למסעם של בני ישראל במדבר הורה להם אלוהים להסתדר לפי מחנות וסדר הליכה קבוע. נסו להבין ולצייר מתוך הפסוקים כיצד התארגנה חניית בני ישראל במדבר :

- אילו שבטים ישבו במזרח? אילו במערב? בצפון, ובדרום? 🍀
- כל שלושה שבטים שישבו בצד אחד הובלו ע"י שבט אחד מרכזי: מי היה השבט המרכזי במזרח? במערב? בדרום? בצפון? 🍀
- איזה שבט ישב במרכז ומדוע ישב שם? 🍀
- מה עוד נמצא במרכז? 🍀
- כשקמו השבטים ללכת – איזו קבוצה הובילה והלכה ראשונה? איזו קבוצה הייתה שנייה? שלישית? אחרונה. 🍀
- כיצד לדעתכם, הלכו בני ישראל במדבר עד שאלוהים התחיל "לסדר" אותם? (הרי הפרשה שלפנינו קרתה בשנה השנייה לצאתם ממצריים) 🍀
- מדוע לדעתכם היה צורך לסדר את בני ישראל? 🍀
- האם לדעתכם, שמחו בני ישראל כשקיבלו ממשה את ההוראה לחנות לפי שבטים בסדר מסוים? האם העדיפו את ההליכה המפוזרת? 🍀

ציירו את מחנה בני ישראל לפני ההוראה על ההתארגנות עפ"י שבטים ומקומות, ואחרי...

לפני

אחרי

הידעת? שושנת הרוחות

היא תרשים המראה את כיווני רוחות השמים: צפון, דרום, מזרח ומערב. השרטוט מורה גם את כיווני הביניים צפון-מזרח, דרום-מזרח, דרום-מערב, וצפון-מערב.

שושנת הרוחות בעלת 12 הכיוונים היא פרי המצאתו של אריסטוטלס טימוסתנס, ספן ומלומד שחי במאה השלישית לפנה"ס. תלמי השני, מלך מצרים, שאהב טכנולוגיה ומדע, מינה אותו לנתב ראשי בצי האוניות שלו ובימיהם התקדמה מצרים בתחומים רבים בצעדי ענק, וביניהם בתחום הניווט.

טימוסתנס חיבר לצי המצרי ספר הוראות שייט. הנחיות הניווט שבספר התבססו על שושנת הרוחות בעלת 12 כיוונים. בעקבות ספר זה יצאו במשך השנים ספרי שיט רבים בהם נעזרו הספנים ויורדי הים במסעותיהם.

כאן נלמד:

היכן ניתן למצוא סידור עפ"י מקומות קבועים? (העלו אפשרויות שונות: בבית

הכנסת, בכיתה, במופע או משחק כדורגל, באירוע משפחתי או באוטובוס בדרך לטיול).

בעבר היו בתחבורה הציבורית מקומות קבועים לנכים ולזקנים (במקומות הראשונים ליד הנהג) האם אנחנו עדיין מכבדים את המקומות הללו? מה שינה את יחסינו אל המושבים הללו?

האם ישנם מקומות קבועים בביתכם? האם הייתם רוצים שיהיו?

מה אתם מעדיפים?

באוטובוס בטיול שנתי - מקומות קבועים או ישיבה לפי סדר

אקראי?

ובכיתה לאורך כל השנה? שיהיו מקומות קבועים או שכל אחד

יכנס בבוקר

ויישב היכן שהוא רוצה או מוצא מקום? (אולי אפשר אפילו להחליף כיתות

מדי פעם? שוחחו על התקוות והחששות שהרעיון מעורר)

ערכו טבלת יתרונות וחסרונות של כל אחת מצורות הישיבה.

למורה: בשיחה על הנושא הזה טמונה הזדמנות לשוחח על נושא כואב שבד"כ איננו מדובר. הישיבה במקומות קבועים יכולה לתת תחושת ביטחון מחד או 'תקיעות' מאידך, הישיבה בסדר אקראי יכולה לעורר חוסר ביטחון ומאבק מתמיד על 'המקום שלי' (לא רק זה הפיזי) ומצד שני לזמן הזדמנויות להיפתח לתלמידים שבד"כ אנחנו לא נוהגים לשבת בקרבתם ולהכיר אותם לעומק. יש כאן הזדמנות כיתתית אפילו לשוחח על הטיול שהיה או זה שיהיה.

מתי בחיים אנחנו אוהבים שינויים? מתי אנחנו מעדיפים קביעות וסדר?

מחבר - יחידה רביעית: דגלים, דגלים

- א. וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר:
 ב. אִישׁ עַל דָּגְלוֹ בְּאֶתֶת לְבַיִת אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל-מוֹעֵד יַחֲנוּ...
 ג. וְהַחֲנִיּוֹת קִדְמָה מִזְרָחָה דָּגְלֵי סַמְנֵהּ יְהוּדָה...
 י. דָּגְלֵי סַמְנֵהּ רְאוּבֵן תִּיֻמָּנָה...
 יח. דָּגְלֵי סַמְנֵהּ אֶפְרַיִם...
 כה. דָּגְלֵי סַמְנֵהּ דָן צָפְנָה...
 לד. וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה כִּן חָנוּ לְדֹגְלֵיהֶם
 וְכֵן נָסְעוּ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ עַל בֵּית אֲבֹתָיו.

(במדבר פרק ב)

קריאה יחסה

- ❁ כיצד ידעו בני ישראל למצוא את מקום חנייתם של השבטים השונים?
- ❁ מה משמעותו של דגל, מה הוא מייצג? כתבו יחד הגדרה למילה דגל.
- ❁ כיצד לדעתכם, נבחרו דגלי השבטים השונים?
- ❁ מדוע מבקש ה' מבני ישראל הסתדר עפ"י דגלים?

למתקדמים: מצאו את הניבים והביטויים בהם מופיע השורש ד.ג.ל:

השלימו את המילים החסרות (ניתן להיעזר בבנק המילים שלמטה):

- ❁ כשאדם מתבקש להצטרף למאבק או למחנה מסוים אומרים שהוא: _____ לדגל.
- ❁ רחל תמיד מדברת על זה. בקבוצה שלנו היא זו ש _____ את דגל זכויות הנשים.
- ❁ לפני מלחמה ובעיתות חירום תמיד ניתן לראות איך אנשים עוזרים ותומכים זה בזה. ישנה תחושה של אחדות ומעין _____ תחת הדגל.
- ❁ בצבא, לפעמים, מפקדים עלולים לתת לחייליהם הוראות לא מוסריות. לפקודות כאלה חייל חייב לסרב על דעת עצמו. נהוג לומר שמתנוסס מעל פקודות כאלה "דגל _____"
- ❁ שני השכנים ניהלו ביניהם מאבק ארוך ומתמשך. לבסוף אחד מהם החליט להיכנע, הוא אמר לשכנו שהוא מניף דגל _____.
- ❁ המפלגה החדשה _____ בשוויון זכויות לכל אדם ללא הבדל דת, גזע ומין.

(בנק מילים: נושאת, לבן, שחור, דוגלת, נקרא, התכנסות)

אחר שהוקם המשכן ובאו לנסוע ולכבוש הארץ

וה' בראשם במשכנו אשר עימם –

רצה שיתחלקו לדגלים ולצבאות,

שידע איש איש את מקומו,

ויהיה המחנה מסודר כהוגן,

שלא יהיו נראים כעבדים הבורחים,

אלא כעם ערוך למלחמה

(שד"ל במדבר א, ג)

- כיצד מסביר שד"ל את רצונו של אלוהים לחלק את העם לדגלים ומחנות? למה ניסה אלוהים להכין את בני ישראל?
- מדוע, לדעתכם, ניתנה ההוראה להסתדר עפ"י דגלים רק לאחר הקמת המשכן?
- "שלא יהיו נראים כעבדים הבורחים" – מדוע היו בני ישראל עלולים לעורר את הרושם שהם אסופה של עבדים בורחים? מה רע בכך?
- איזה רושם מעורר עם הערוך למלחמה אצל אויביו?
- האם סידור מחנה בני ישראל היה בו כדי לשנות את האופן בו ראו בני ישראל את עצמם ואת הדימוי העצמי שלהם? כיצד מרגיש עם הנראה כעבדים בורחים וכיצד מרגיש עם המתנהל כצבא ערוך ומוכן למלחמה?
- מהי חשיבותם של הדגלים ב"מראה החדש" של בני ישראל?
- מדוע על בני ישראל להיראות כערוכים למלחמה? האם הם עומדים בפני מלחמה?

"וכיון שעלו ישראל מן הים, אמר הקב"ה למשה:

עשה אותם דגלים דגלים

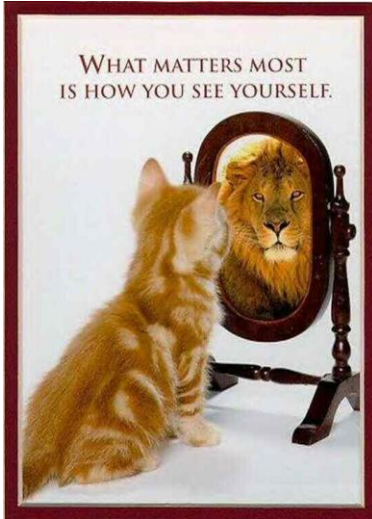
שיהיו מהלכין בטכסיסי מלכים"

(דברים רבה)

- מדוע דגל הוא "טכסיס של מלכים"? מהי מטרתו של הטכסיס הזה?
- כיצד אמור הטכסיס הזה להשפיע על הסובבים את בני ישראל?
- כיצד הוא עשוי להשפיע על בני ישראל עצמם?
- האם יש כאן "הצגה" או שהליכה בטכסיסי מלכים עשויה להשפיע גם במציאות?
- במה דומה הפרשנות מדברים רבה לזו של שד"ל? במה היא שונה ממנה?

רַאזוֹנֵט:

מתי אנחנו משתמשים ב'תכסיסים' כדי להיראות אחרת ממה שאנחנו באמת?
 אילו תכסיסים יכולים לשמש אותנו כדי להיראות 'מלכים'? האם ישנם תכסיסים המסייעים לנו בהצגת דימוי אחר (חזק, קורבן, יפה, גבוה, מצחיק, בעל ביטחון עצמי)?
 האם ישנם תכסיסים בהם אנו נוקטים כדי להיראות

פחות ממה שאנחנו באמת? (עשירים, חזקים, יפים, בעלי ביטחון עצמי וכו')

האם התכסיסים עובדים? (האם הם משפיעים על הסביבה? האם הם משפיעים עלינו? על הביטחון והדימוי העצמי שלנו) או שזו רק הצגה שכולם יכולים להבחין בה?
 כיצד אני יכולה לחזק ולשפר את הדימוי שלי בעיני עצמי ובעיני הסביבה בלי להרגיש שזו הצגה או תכסיס?

אקטואלי:

אילו דגלים אתם מכירים?
 האם רק למדינות ישנם דגלים? חשבו על דגלים נוספים.
 כיצד נבחר דגל?

דגל ישראל נבחר הרבה לפני שהוקמה מדינת ישראל והיה תחילה דיגלה של התנועה הציונית, קראו על האופן בו דמיין הרצל את הדגל ועל האופן שבו נבחר הדגל הנוכחי ע"י דוד וולפסון:

"אין לנו דגל. אנו זקוקים לדגל.

בשעה שרוצים להנהיג אנשים רבים מן ההכרח הוא להניף סמל מעל לראשיהם.

אני מתאר לעצמי דגל לבן עם שבעה כוכבי זהב.

היריעה הלבנה מסמלת את החיים החדשים, הטהורים;

הכוכבים הם שבע שעות הזהב של יום העבודה שלנו,

שכן בסימן העבודה הולכים היהודים אל הארץ החדשה"

(בנימין זאב הרצל, מתוך יומנו 1896)

"באיזה דגל נקשט את בית הקונגרס? אין לנו דגל!

ומחשבה ניצבה במוחי: והרי יש לנו דגל, וצבע כחול לבן לו.

טלית זו שאנו מתעטפים בה, היא הסמל העברי.

עלינו להוציא את דגלינו המקופל מתיקו והיה לנו לנס ולגאון,

לעיני כל ישראל ולעיני כל העמים.

ציוותי לעשות דגל לבן-תכלת ולציין בו מגן דויד. כך נברא דגלנו הלאומי."

(דוד וולפסון 1897)

מהם הדברים שחשובים להרצל על מנת שיהיו מיוצגים בדגל, ולדוד וולפסון?

הכינו דגל שיסמל את כיתתכם.

חשבו תחילה מה מאפיין אתכם ככיתה, **משימה**

איך ניתן לייצג זאת בסמל

ואז ציירו.

(למורה: ניתן גם להכין דגל לביה"ס, ליישוב או לתת כעבודת בית להכין דגל משפחה עם בני המשפחה).

